

— A tananyag megválasztásánál nem az a döntő. Én már lthon is pld. Z'vó-chim-ot tanultam, ott pedig azt fogjuk tanulni, amiből tanítványaim a legnagyobb erkölcsi hasznot húzzák, s ami ismeretek gyarapítására legalkalmasabb.

Beszélggettünk a szentföldi zsidóság helyzetéről. Megállapítottam belőle, hogy a főbbi semmiféle pártpolitikára nem hajlandó.

Duschinsky főrabbinak csak egy célja van: a vallásosságot és a Tó-ratanulást megerősíteni a Szentföldön.

Duschinsky főrabbi megható manifesztációja Budapesten a tisztelekére rendezett búcsuestély alkalmával

Hétfőn reggel ájtatos közönség verődött össze a főrabbi tisztelőiből a lakásán rendezett minjon-ra. Akik tudják, hogy a régi babilonai gaonok beiktatásánál (amint ezt többek között a „Széfer Széder Hakaboló” krónika megírja) külön haftajrórt olvastak és amikor például Ráv Háj goajnt installálták, apja Ráv S'riró életében, akkor a haftajró (Chájé Szóró) szavait: „S'lajmo ráült apja Dóvid trónjára és uralkodása megszilárdult nagyon”, így variálták: „Háj mesterünk ráült apja S'riró trónjára.” — azok jelképes biztatásnak találják az l'tentisztelet lajnlolásánál megessett kis incidenst:

Sajfítim hetizakaszának első parsóját kellett felolvasni 3 részre felosztva. A lajnló azonban tévedésből a kajhének két részt olvasott, a lévire, a „s'lisi"-rész jutott és így tehát, amikor a főrabbit s'lisinek hívták, a lajnlónak tovább kellett recitálnia a parsót, mely így kezdődik: „ki szovaj'u el hoórecz” (ha a Szentföldre jöttök) és a királyválasztásról szól. Amikor azután a Tóra-felolvasó befejezte a fejezetet: „l'maan jaarich jomim ál mamlachtaj hü üvönov b'kerev jisróról” (hosszú időt töltson uralmában ő és gyermeke Jisróról kö-zepette) — a jelenlévők bensőséggel omén-t mondtak, mert a szent szöveg biztatását találták benne, hogy Rabbi Joszef Cz'vi Duschinsky szentföldi rabbinikus uralma (mán málché=rabbonon) hosszú és áldásos lesz.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Lift.

ami ezt gátolja, az ellen küzdeni fog, egyébiránt azonban nem érdekli a pártvillongás. Ezzel kapcsolatban megkérdelem: kit ismer a szentföldi orthodoxia politikai vezérei közül közelebről? A felelet meglepő volt: Senkit sem.

— Megboldogult elődjét, R. Joszei Chájim Sonnenfeldet mikor ismerte meg?

— Amikor a múlt évben künn voltam Erecz-jiszróról, de előzőleg már régebben leveleztem vele.

— Milyennek látja a szentföldi zsidóság helyzetét?

Ime így iktatták be Budapesten a — Szentföld gaonját

A főrabbi budapesti tartózkodásának méltó befejezése volt a tanítványok által tiszteletére a Niszel-étterem útján rendezett bankett. Az orthodox hitközség díszterme teljesen megtelt ünneplő közönséggel.

Klein Márkus sas-chevrai elnök kezesen szavakkal köszöntötte a gaont, akit ezek közül választottak ki, hogy a szentföldi nyáj pásztora legyen. Kifejezést adott a tanítványok mélabús örömeinek, hogy bár eltávozik a mester közelségükből, mégis közel lesz hozzájuk, hisz Erecz Jiszróról lesz.

Duschinsky főrabbi választását ünnepélyes esendben hallgatták, valóságos csüggtek ajakain. Szólt Erecz Jiszróról, amelynek szeretete minden bar-

אתרוני ארצנו הקדושה!
אתכבר להודיע לכל סחורי אתרוני, כי השנה נשלח מארצנו הקדושה לטריעסט סכום הנון אתרוניס יפים ומחודרים אשר גם יש עליהם הכשר מהבידצ שר קהל עדת החרדים בעידי'ק ירושלים שנתמנה עיי הגאחיצ אביד מרן יוסף היים ואנגענעסעלד וצלחה. וכן קבלרני סכום לולבים מעבר הירדן ירקום נאים ומחודרים וחוקים שלמים לגמרי בלי נפרד כל שדוא. וכן מי שרועה לקנות אתרוניס ולולבים מארצנו הקדושה יפנה אלי במוקדם האפשר, ואני מוכן לשרתו בסחורה נאה ומשוכחה מפירות תוצאות אהיק במחירים נמוכים, ובשנה הזה אפשר לקיים בנקל מצות אתרונו ולולב באחרוני ארץ ישראל ומנני אהינו בני המקיימים בהם מצות התלויות בארץ. וכל הוריונשכר, כי אני לא אשאר במריעסט רק עד ימי הסליחות. ועל ראש השנה אסע אייה לביתי עיר בערענסאס.
כבוד רב:
דוד פריעדמאן

David Friedmann, Trieste,
Posterestante

— A Mindenható vezérel minket s Ő rendelte el nekünk a Tajró Hak'dajst s a vele való foglalkozást. Más elvokra nincs szüksége az embernek, aki a Szentföldre megy Tajrórt tanulni.

— Rebbe, adja nekem áldását, hogy ilyen szellemben dolgozzam én is, szerény tehetségem szerint.

A Rebbe felkelt, átszellemült arccal felém lépett s hosszasan, mélységes áhítattal elrebegette felettem a tórai áldást.

Megilletődve távoztam a Mester szobájából. **Grossberg Jenő**

jiszróról szívbebe van plántálva. Ez a szeretet minden hívót arra ösztönöz, hogy oda törekedjék s oda tekintsen (l'sichnaj „szidr'süi” — bilsajn rabim), de csak egyeseknek jutó osztályrész az oda költözés („üvöszo” somo — bilsajn jóchid). Áldja a Mindenhatót, hogy a szent Tan országában tanulmányozhatja majd tovább a Tajró Hak'dajst. A főrabbi ezzel a megható enunciációval fejezte be:

— Kedves tanítványaim, barátaim, hívem! Én köszönöm nektek, hogy ezt a szentcélú összejövetelt rendeztetek, nem az én kedvemért, hanem általam. Áldja a Mindenhatót, én eltávozzom körötökből megyek Erecz-jiszrórólbe, azonban gondolataimban magammal viszlek benneteket: tanítványaimat, tiszte-lőimet, az egész diaszpórát.
לא נתנשי מינך ולא חתנשי מינך

„Nem feledkezek meg rólatok, s ti ne feledkeztek meg én rólam”. Gondolataimban magammal viszem kívánságaitokat azzal az óhajjal, hogy megérhes-sük Erecz Jiszrórólben a megváltást. Omén.

E fulmináns szavak hallatára a közönség lelkes ovációja határtalan volt, mindenki szemeiben könnyek csillogtak a meghatottságtól.

Éjjel felé járt az idő, amikor a gyönyörű, felejthetetlen manifesztációnak vége lett.

A főrabbi kedd reggel indult Triesztbe, ahol szerdán hajóra szállt, amely a Szentföldre viszi. Hétfőn érkezik Jeru-szálembe.

Heiden Jenő optikai és fotó szaküzlete
Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.
Szemüvegek, látcsövek, hőmérők
Díjtalan szemüvegvizsgálat. Használt fényképezőgépek. Amatőr-felvételek szakszerű kidolgozása.
— Szombaton zárva. —

A búcsúztatás Huszton

(Saját tudósítónktól.) Már az egész elmúlt hét a búcsú jellegét öltötte: mindennap számosan jöttek egész Ruszinsz-kóbból a rabbítól elbúcsúzni. Huszton erősen meglátszott az idegenforgalom. Szombatra igen sok volt tanítvány zárandokolt el. Péntekesti ima a jesiva-bészhamidrosban, sachrisz a templomban, muszaf a nagy bészhamidrosban: képezték a tulajdonképeni búcsúját e megszentelt helyektől. A főrabbi rajs-chajdes bencsolása mindenkit könnyekig megindított. Délután a 2 órás „Abschieds-droscho” alkalmával az egész közönség gyermekmódra zokogott, mint — amint mondják — annak idején a Galantáról való távozásakor. Különösen a gyermeknevelés és az ifjúság vallásos szellemben való irányítását költötte hívemnek lelkére, majd a Mindenható áldását könyörögte értük s megígérte, hogy a levélileg hozzá fordulónak továbbra is készséggel áll rendelkezésre. Szombat este és vasárnap reggel óriást

tolongás volt a személyenkénti búcsú alkalmával.

A kiutazás a vasúthoz végtelenül lélekemelő volt. Elöl haladt a rebbe széfer tórája, utána a főrabbi által életre hívott Talmudtóra növendékei: „Jechi ádajnénu v'rabbénü! Degel ja'dé jisróról” fejtű óriási transzparencs haladtak.

A pályaudvar képe délben: a rebbe a vasúti fűke ablakánál és a mintegy 2000 főnyi megilletődött közönség szívből fakadó búcsúszavai és szerencsekívánatai, a főrabbi könnyező szemekkel köszön: felejthetetlen élmény! Amikor azután a vonat elindul, az ifjúság különböző zsofart-verset dalol és hatalmas „jechi” s „Chajim ül'solajm” kiáltások zúgnak fel a levegőbe.

A hitközség egy nagyobb küldöttsége Szöllösig, egy kisebb deputáció Misko'cig kísérté el. Az egykori galantai hitközség részéről Kalisch Bernát kísérté Huszttó: Budapestig. **Keller Simon** (Chust)

A cionista világkongresszus

Hétfőn este megnyitották Prágában a XVIII. cionista világkongresszust. 370 küldött volt jelen. A karzatokon négyezer főnyi közönség helyezkedett el. A világnak csaknem minden országából érkeztek kiküldöttek, csupán Németországból és Szovjetoroszországból nem jött el senki. A csehszlovák kormányt Flíder követ képviselte.

Nachum Szokolov elnök héber nyelven mondotta el megnyitóbeszédét s a fontosabb részeket angol és francia nyelven is megismételte. Dicsőimuszot zengett magy angol államférfiakról és hangsúlyozta, hogy a zsidóság vigaszára szolgál, hogy ezek a férfiak fölemelték tiltakozó szavukat a borzalmas igazságtalanságok és bosszúállások ellen, amelyeket a zsidósággal szemben elkövettek. Szokolov ezután a diplomaták számára fenntartott páholyban helyetfoglaló olasz követ felé fordult és idézte Mussolininak azt a kijelentését, hogy Olaszország nem ismer zsidókérdést és hogy a fasiszta forradalom a vallás és faj ügyéből nem csinált problémát. A cionista kongresszus — folytatta ezután Szokolov — a zsidó nép elnyomatásának és szenvedéseinek olyan időszakában ült össze, amikor a világ egyik legnagyobb államában romokban hever a zsidók egyenjogúsítása. Ezt a kérdést nemzetközi fórum előtt kell tárgyalni és a civilizált világ elé kell tárni. A Németországban élő zsidók életbiztonságáról és existenciájá-

XX. században politikai, gazdasági és intellektuális tekintetben rosszabb, mint a XIX. században volt.

A kongresszuson kellemetlen incidens is történt. A „revizionista cionisták” kékingben jelentek meg. A felvonulás megütközést keltett és ennek nyomán a végrehajtóbizottság egyenruhaviselési tilalmat mondott ki a kongresszusra. A „revizionisták” és a „szocialisták” ellentéte miatt az új vezetőség összeállítása nehézségbe ütközik. A revizionisták kivonulással fenyegetőznek.

A szerdai ülésen Szokolov ismét nagy beszédet mondott a németországi zsidók helyzetéről. Lengyelországban a helyzet viszonylag kedvezőbb, ott azonban a gazdasági válság miatt teljesen tönkrement a zsidó középosztály.

A sabosz vértanuja

A Moszkvában „Emesz” címen, zszargon nyelven megjelenő bolsevista lap nagy örömmel közli, hogy a Krim félszigeten kizártak a kollektiv-farmból egy Kabakov nevű zsidót, mert azt hirdette, hogy meg kell tartani a mezőgazdasági munkáknál a szombatot, akkor a Mindenható jobb aratást ad majd. Ezt a kollektiv-farm vezetője babonának és szabatózs kísérletnek minősítette, aminek megtorlása a kizáratás lett, ami Oroszországban egyértelmű azzal, hogy az elítélt az éhhalálnak van odadobva.

Brazíliai magyar-zsidó élet

Szan—Paoló-ból írják a Zsidó Ujság-nak: Az itteni magyar zsidó hitközség keretein belül s hatatos támogatásával zsidó cserkészcsapat néven ifjúsági egyesülés jött létre és tagjai számára kurzusokat rendez a zsidó irodalom, történet, héber nyelv s egyéb disciplinák művelésére. Az új tömörülésben főedeme van Horváth Adolf hitközségi elnöknek és Falász Miklós ifjúsági parancsnoknak.

PARÓKA
különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

Amerikai filmjáték a kasrűsz gangsteréről

Amerikában nagy szenzációt keltett, hogy a Branfmann-cég tulajdonosát börtönbe vetették. A Branfmann cég látta el egész Amerikát kóser füstölthússal és virslivel. Igen nagyarányú üzem volt, amennyiben több, mint nyolcezer vendéglőt és csemege üzletet vezetett. A Branfmann-fogalom azonos volt a rituális-fogalommal, úgy, hogy Amerikában konzervatív zsidó csak az, aki — „Branfmanni“ eszik. És a cég tulajdonosa mégis a rituális kapcsolatban jutott börtönbe. Hogyan is történt ez? Ebben van valami a detektiv regényekből, de a detektiv szerepét ez alkalommal egy orthodox rabbi töltötte be.

Ez a rabbi Newyorkban egy utcakereszteződésnél megállott egy pár percre és akkor elrobogott mellette egy teherautó, amelynek soffőr-ülésében egy előtte ismert arc ült. Gondolkodott azon, hol is látta már ezt az arcot. Így rájött, hogy ez a soffőr ül a Branfmann-cég autóján, amikor ez a kóser lerakatokba árút szállít. A rabbinak feltűnt ezzel kapcsolatban az, hogy az autón nem volt feltüntetve a Branfmann-cég neve, nyilván azért, mert olyasmint szállított, amiről nem akarták mutatni, hogy összefüggésben van a rituálisnak elismert céggel. A rabbi közölte a gyanúját többi kartársával és mindenekelőtt a gyárral szemközt egy kis lakást vett magának és onnan megfigyelte a gyárban történeteket. Megállapította, hogy rabbi felügyelet alatt álló húson kívül más — valószínűleg nem-rituális — hús is kerül feldolgozásra.

A rabbi még két kartársát vette magához és ezek amerikai módon titokban lefilmezték az egész folyamatot, a hús beszerzésétől, a gyárban történő megdolgozástól és füstölésen át egész az üzletekbe való elszállításig.

Kiderült, hogy a filmfelvétel alkalmából épen 3 tonna rituális nem ellenőrzött húst használt el. Az ügy megértéséhez tudni kell azt is, hogy a legújabb hozott hatósági rendelet szerint Amerikában büntényt követ el és így több évi nehéz börtönnek néz elébe az, aki kóser

árúnak hirdeti azt, ami az illetékes rabbi szerint nem az. Miután kitudódott, hogy Branfmann a rabbiágot becsapta, az a tizenegy orthodox rabbi, akinek felügyelete alatt állottak a Branfmann gyármányok, feljelentést tett a cég ellen és ennek a feljelentésnek az eredményeképpen az amerikai törvény értelmében a főnököt letartóztatták.

Az amerikai, rituális tartó zsidóság körében óriási a felháborodás, hiszen mindenki ezeket a gyármányokat fogyasztotta

és most természetesen a háziasszonyok megostromolják a rabbikat vallástörvényi sajjakkal. A newyorki zsidónegyed összes cégtáblájáról levakarják a Branfmann cég hirdetésait, az amerikai zsidó lapok megbotránkozással írnak a dologról és

némely lap újra hozza azt a fény-

képet, amelyen fel van tüntetve, hogy Branfmann, ez a kasrűsz-gangster, ez a rituális-csempész, miképpen látja vendégül egy nagy rabbikonferencia összes rabbi-résztvevőit, az asztalfőn ő maga ül, gyönyörködik abban, hogy mindez a sok rabbi az ő „kóser“

árút fogyasztja.

Amerikai zsidó körökben azt a tanulságot vonják le az egész esetből, hogy nem szabad a rituális cikkek gyártását rábízni nagy cégekre, trösztökre, vállalatokra, mert ezek a tröszt kíméletlen és lelkiismeretlen üzletszerűségét előbb-utóbb átviszik a rituális térre. Arra kell törekedni, hogy rituális cikkek lehetők csak olyan cég gyártson, amelynek tulajdonosa vallásilag megbízható legalább annyira, hogy a felügyelet kiáltására kizárt dolog nála.

Dr. Baracs Marcel halála

Nagy halottja van a magyarországi zsidóságnak. Dr. Baracs Marcel v. országgyűlési képviselő, a felekezet egyik kiváló harcosa, elhunyt. A megdicsőült számos alkalommal sikra szállt a zsidóság érdekeiért s mindenkor a jog és igazság törhetetlen harcosa volt. Emlékezetes, amikor a komün bukása után Löw Imánuel sze-

gedi főrabbi igazát védte, jogtalan meghurcoltatása alkalmából.

Baracs Marcellt a pesti izr. hitközség sajtó halottjának tekinti s a Chevra Kadisa által felajánlott díszsírhelyen hantolták el, a hitközség és Chevra notabilitásainak jelenlétében. Stern Samu elnökkel az élükön. Legyen emléke áldott.

Szigoruan orth. uricsalád frissen ciázott és festett lakásban szept. 1-től teljes ellátásra vállal urat, hölgyet vagy iskolás gyermeket. Külön bejáratoszoba, fürdőszoba használattal. Orth. templom és iskola közelében.

Cím: Klein, Holló-u. 1. II. em. 26.

**„ÉS IZRÁEL GYERMEKEI
ETTEK A MANNÁT“**

Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csakis cikóriát használjon, amely két orth. rabbi-ság hecserével van ellátva. Gyártja: **FODOR JAKAB ÉS TSA,** BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17. Kapható minden fűszerüzletben.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob ucca 22. --- Telefon: 42-3-65.

Kecs, levestészták és ostyaárúk. -- Diabetikusok részére „levegőkenyér“.

Csokoládé legfinomabb kivitelben. Elsőrendű deszert és különlegességek. --- Fagylalt tölcsérek.

Minő a helyzet Németországban

Georg Bernhard a német zsidók sorsáról - A Joint akciója - Elveszett zsidó pénz - A londoni fekete könyv

Milyen a helyzet Németországban?

Bővebb részletezés helyett ideiktunk néhány címszót a Frankfurtn megjelent „Israelit“ című újságból. Az „Israelit“ tudvalevőleg orthodox hetilap s most is hősies önmegtadással hirdeti, hogy a zsidó ember mindenféle kormány-nyal szemben azt vallja: „dino d'malchuszo dino — az ország törvénye, törvény“. Ennek az újságnak legutolsó szá-mában olvassuk a következő címelírta-tot: „Árja és nem-árja orvosok nem helyettesíthetik egymást. — A jogász szö-vegség tiltakozik árja-ügyfeleknek zsidó ügyvédek által való képviselése ellen. — Az iparegyesületek és zsidó tagjaik (tagok lehetnek, de a vezetőségbe be nem választhatók). — Árjaparagrafus a sike-tek egyesületében (a zsidó tagokat ki-zárják). — A zsidó filmelőállítók ellen. — A zsidók kizorítása az üzletszerzők szakmájából.

Elég ebből ennyi egy hétre.

Georg Bernhard ismert német lap-szerkesztő volt, amíg a Hitler-uralom meg nem fosztotta lapjától és hontalaná nem tette. Mostan Párizsban él emigrá-cióban és hogy milyennek látja a német zsidók helyzetét, mutatja egy legutóbbi cikke, amely a német zsidóság sorsát tárgyalja. Elsősorban megállapítja, hogy sok évtizedre nem remélhető életlehetőség zsidók számára Németországban. Ha fel is tételvezhető, hogy a legközelebbi 5-7 évben Palesztina fel tud venni 150 ezer német zsidót, még számítani kell 300 ezer kivándorlásra szoruló zsidóval. Már eddig is körülbelül 50 ezer zsidó menekült külföldre. Ezt a menekülést irányítani kell, nehogy a menekülők a tartózkodási országuk terhére essenek. Csak rendszeres munka által érhető el, hogy a kivándorlók szellemi és testi ere-jüket a társadalomra hasznos módon ki-fejthessék.

Európa kultúrállamainak érdekében van megakadályozni, hogy a német zsidók saját kormányuk által meg ne fosztassanak vagyonuk töredékétől és ne legyenek azután mint koldusok kényszerítve az országot elhagyni

és betolakodni oly országokba, amelyek őket azután kénytelenek volnának eltar-tani. Bernhard felszólítja az összes zsidó jogászokat, hogy konferenciára gyűljenek tanácskozni arról, miképpen lehetne a Népszövetség útján létesíteni egy nem-zetközi fórumot, amely előtt a német

zsidóknak kártérítést lehetne kérniük a német kormánytól a kisajátítások, a bojkott, az összes zsidó egzisztenciák le-rombolása miatt. Egyelőre gondoskodni kellene arról, hogy a zsidók a legutóbbi adóbevallás szerinti vagyonukat maguk-kal vihessék, illetőleg transzferálhassák, hogy jelenlegi tartózkodásuk helyén be-fektetések eszközlése által járuljanak hozzá az őket befogadó országok gazda-sági életének föllendítéséhez. — Szo-morú, hogy Németország szellemi életé-nek egyik kiválósága, aki teljesen ösz-szenőtt a német kultúrával ilyen sötét-nek látja a helyzetet.

A Joint, amely a háború utáni Euró-pában igen nagyarányú jótékonyági ak-ciót folytatott le, most újra megakarja

kezdeni működését. Elhatározták, hogy kétmillió dollárt gyűjtenek a szükségét szenvedő német zsidók javára. Ebből egy millió már jegyezve is van.

A német egyetemeken a legújabb meg-állapítás szerint hat millió márka ösz-szegre szóló alapítványok származnak zsidóktól.

Angliában szokásos egy-egy külügyi kérdéssről kiadni a közönség számára egy-egy füzetet, amelyet azután színe-ről neveznek el. Így például az angol külügyminiszterium Palesztináról szóló két évvel ezelőtt kiadott, nagy fetűnést keltett kiadványát „Fehér könyv“ címen ismerték. Most Hitlerország összes zsi-dóellenes rémségeiről szóló okmányokat ki akarják adni „Fekete könyv“ címen.

90 éves lett egy „frankfurti“

A „Zsidó Ujság“ mult számában kö-zölte, hogy a frankfurti Rothschild-ház legidősebb tagja most ünnepelte 90. szü-letésnapját. Ez a hír az olvasók zömé-ben mélabús érzések felkeltésére alkal-mas. Frankfurtból indult ki egykoron a Rothschild-ház nagysága s most milyen körülmények mellett él a frankfurti zsi-dóság?! 1775-ben kezd el Rothschild Ma-yer Amsel nagyobb arányú tevékeny-ségét a frankfurti gettóban és 150 év után a német zsidók jogi helyzete még rosszabb, mint akkor volt. Hogy a Roth-schild-ház vagyonát mi idézte elő, erről több verzió kering, de igazán hiteles csak a következő elbeszélés:

Amikor Angolországban az észak-amerikai szabadságharc leküzdésére ka-tonákra volt szüksége és ilyen nem akadt Angliában, az angol kormány ügynökei a kisebb német fejedelmektől vásárolták katonáknak alattvalóikat, akárcsak bar-mok lettek volna. Ebben a tekintetben Wilhelm, Hessen-Cassel örgrófja a leg-gyalázatosabban viselkedett. Annyi alatt-valót adott el, hogy garmadában hevert a pénz a privát kasszájában és azért meg-kérte barátját Estroff generálist, hogy ajánljon neki egy udvari ágénst. A gene-rális egy frankfurti pénzügynököt ajánlt. Amikor ez jelentkezett az örgrófnál, épen a tábornokkal sakkozott, a partit az ör-

gróf majdnem elvesztette, de az ujon-nan érkezett vendég végigtekintett a sakkasztán és egy lépést ajánlott az ör-grófnak, amelynek segítségével az meg-nyerte a játszmát, amire elragadtatással mondotta: „Tábornok, Ön igen okos em-bert ajánlott nekem.“ Ez történt 1775-ben és ez a frankfurti zsidó az akkor 30 éves Rothschild Mayer Amsel volt. Az ör-gróf pénzével kitűnően gazdálkodott, és a gróf annyira gyarapodott, hogy 1803-ban a választó fejedelem címet nyerte. 1806-ban azonban a győzelmes francia légiók elkergették a kis fejedelmeket és Vilmos választófejedelem futva menekült az országból és csak annyi ideje maradt, hogy 600.000 fontsterling kész-pénzét átadhatta Rothschildnak megörzés végett. A XVIII. századbeli történet-írók mind megemlékeznek erről az eset-ről, csakhogy azt mondják, hogy Roth-schild a pénzt otthon Frankfurtban tar-totta. Természetesen ez nem úgy volt, mert Mayer elküldte a pénzt londoni fiá-nak, aki forgatta és természetesen ka-matoztatta. A lipcei csata után azután hazaérkezett Casselbe a választófejedelem, az öreg Rothschild akkor már nem élt, helyette, fia Náthán jelentkezett. Azt hitte, hogy Náthán azt akarja elmondani, hogy a franciák elvitték a pénzt, amikor a frankfurti gettót bevették. De Náthán azt mondotta, hogy épen azért jött, hogy

Im Hause eines Wiener Schuldirektors werden Schüler und Schüle-rinnen in Pension genommen. Streng orthodox, Schulnachhilfe, Sprachen und gründlicher Unterricht in jüd. Fächern. Für Mädchen auch in Haushalt und im Nähen! Auskunft erteilt Schuldirektor Rabb. S. Neuwirth Wien, II., Telefon: A. 42-8-86. Zwerggasse 5/14.

elszámoljon, átadta a pénzt s nyolc évi kamatait is. A választófejedelem oda volt a meglepetéstől, de nemsokára magához tért s a dolgot nagyon természetesen találta. Hogy mégis valami jutalmat adjon Rotschildnak. Náthának ajándékozta azt a bor- és lenkészetét, melyet a franciák meghagytak pincéiben. Nem a fejedelem jutalma alapozta meg tehát a Rothschild-ház vagyonát, hanem az ügyesség és becsületesség.

Evvél kapcsolatban felemlítjük a frankfurtiak közül báró Rothschild Vilmost, aki a K'száz Szaifer meghittjei közé tartozott. A néhai beregszászi fő-

rabbi, Schreiber Salamon z. c. l. által kiadott levélgyűjteményben (Igorajsz Szaifrim) egy szép köszönőlevelet találunk, amelyet a K'száz Szaifer küldött a bárónak, abból az alkalomból, hogy 523 forintot küldött neki a jesivája növendékei részére. A levélből megtudjuk, hogy akkor (a 70-es években) a jesiván több mint 400 ifjú tanult s majdnem mind földhözragadt szegény volt. A báró évenként kétszer szokta ilyen nagyobb összeggel felkeresni a K'száz Szaifert. Utódja a Sélet Szaifer alatt is ép így támogatta a pozsonyi jesivát s más egyéb jesivákat, amelyeket a Szaifer-család tagjai vezettek. 1871-ben a K'száz

Szaifer Marienbadban volt s onnan írt fiának, későbbi utódjának, továbbá Sussmann Wolf sas-chevrai rabbinak s elmondja, hogy a kúra által okozott Tóra-tanulás megszakításáért némi kárpótlást jelent neki a szellemi öröm, amikor a báróval beszélhet, aki állandóan felkeresi s meglepő talmudi jártasságról tesz tanúságot.

A frankfurti Rothschild-bank oszlopai meghatnak, de Vilmos báróról már megvalósul a zsolttáros íge: „Aki adakozott s adományozott a szegényeknek, annak érdeme örökre megmarad.” A K'száz Szaifer levelei örök emléket állítanak ki.

Orthodoxia Santiagóban

Érdekes tudósítást kapott lapunk illusztris munkatársa, Korein Dezső, Chile fővárosából, Santiagóból, Davidovits Armánd ottani hittestvérünkötől. Davidovits, aki a világháborút mint főhadnagy többszörös kitüntetéssel küzdött végig, nagyváradi származású, szigoruan vallásos zsidó, kiváló talmudtudós, a halhatatlan dr. Breuer frankfurti főrabbi tanítványa. Veje Tauber Herman budapesti tekintélyes ben-tajró-nak. Korein Dezső, — kinek legifjabb leánya Santiagóban lakik és Davidovits sógora — részletes tudósítást kért Davidovits egyszerű vallásbeli regneráló munkájáról, köszönését fejezvé ki közéleti, nemes működéséről, mire tőle a következő érdekes levelet kapta:

— A felekezeti élet terén elért eddigi sikerekért nem nekem, hanem a Mindenhatóknak jár köszönet, ki hozzá segített ehhez a nemes munkához és egyetlen óhajom, hogy megkezdett munkámat a tökéletességig be is fejezhessem. Rengeg sok még a tennivalóm ezen a téren és fájdalom ebben az elvetett országban vajmi kevés segítőtársam akad.

— Ezelőtt 4 évvel, mikor ide érkeztem, nem volt ennek a kb. 10.000 lelket

számláló zsidóságnak még szombaton sem minjona. Az utcáról kellett mindig 4—5 embert, — kik árújukat vállukon cipelték — felhívni, hogy egészítsék ki a minjont. Ezek, akarva nem akarva, feljöttek egy magánházban bérelt szobába és ezekkel sikerült nagynehezen elvégezni az l'tentiszteletet. Kísírt szemekkel tértem ilyenkor haza, megszentelt zsidó házamba, otthon igaz zsidóságot látott hitvesemhez és neki panasoltam el fájdalmamat, hogy miért is kellett nekünk egy ilyen Szodomába jönnünk. A feleségem erre azt felelte: Csináljál Te zsidóságot! „Bemókajm seán anósim, histadél lih'jajs is.” Ez volt az ő motója. És ezért, mert ő is hasonló érzésektől van átitatva, ha munkámért sz'chár (jutalom) jár, úgy a fele őt illeti. Sok gúny és megvetésnek voltam hosszú időn át kitéve az itteni zsidó kolóniától, de nem tágitottam, hanem erős lendülettel és nagyon sok tapintattal sikerült l'ten segítségével megtörnöm a jeget. Lépcsőről-lépcsőre sikerült a „misszionárius” ténykedésem. Ma már hála l'ten ott tartunk, hogy nem egy, hanem 4—5 helyen tartanak l'tentiszteletet és nemcsak szombat és ünnepnap, hanem hét-

köznap is. Minden imaházban 2—3 minjion van. A szombattartók száma ma már elég szép számot reprezentál. Kóser húst és metsző által levágott baromfit élvezők száma meghaladja már az ezret, talán még többet is. A circumcisiot nem hiszem, hogy egy zsidó szülő egész Chilében elhagyná. Beteggyámolító egyletünk (Bikür Chajlim) szegény menházzal egybekapcsolva gyönyörűen prosperál. Chevra Kadisa intézményünk vetekehetik bármelyik nyugateurópaiéval. Külön temetője van már a santiagói zsidóságnak, szép „cidük hadin”-házzal. Most a rituális-fürdő intézményének felépítése és megszervezése van előtérben. Régóta vajudó kérdés. (Asszonyaink, már mint a mi családunk nőtagjai, sok nehézséggel és költséggel, de megtudják tartani most is.) Talmudtóra intézmény ma már 3 van. 40—50 gyermek egy-egy intézetben. Felépített templomunk és rabbink még nincs, ennek külföldi politikai okai vannak, a zsidó politikát értem alatta enélkül nincs kehilló és nincs zsidóság... Hazuról hozott tulajdonságok, amelyek bizony sok szép és nemes dolognak kerékkötői.

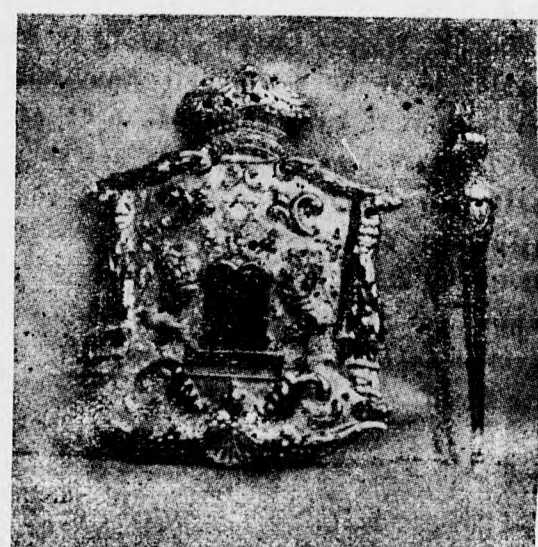
— Ezek volnának nagyjában a zsidó intézmények, melyekben — szerénytelen-ség ezt részéről kijelentem, — orosz-lánrészem van, de sajnos már kifáradtam a sok ülés, tárgyalás, kapacitálás, prédikálás és meggyőző érvek felhozatalában, no meg nem utolsó sorban elég szép anyagi áldozatomba is kerülnek ezek a dolgok. Igaz, hogy csak azt és abból adtam, amit a jó l'ten adott nekem (ten laj miseloch, seató veseloch selaj) és ezenfelül ma a megélhetési viszonyok ide és tova két éve erősen leromlottak és kettős energiát követel ma mindenkítől az élet ennek előteremtésére. Ezek volnának az érvek, hogy egy kicsit ki-kapcsolódjak a kehilló dolgaiból, de sajnos nem engednek.

— Azt hiszem elég hű képét adtam az itteni viszonyoknak és alkalomlag ismét felkeresem beszámolómmal.

Ezüst tórafelszerelés,
sorleg, menóra,
ékszer, k
fogolcsóbban

Heiden Leó
ezüstárugyárában
VII. Király-utca 21.
Szombaton zárva.

A vasárnapi munkaszünet és az orthodox kereskedők

Egyes érdekképviseletek tudvalevőleg — mint már említettük — oly mozgalmat indítottak, amelynek célja a vasárnapi teljes munkaszünet bevezetése az egész ország területén és a fúszerkereskedőkre vonatkozóan is. A kereskedelmi miniszter az erre vonatkozó rendelettervezetet az összes kereskedelmi és iparkamaráknak megküldötte azzal, hogy véleményüket szeptemberig közöljék vele.

A teljes vasárnapi munkaszünet végzetes csapás volna az amúgyis óriási nehézségekkel küzdő szombattartó kereskedőkre nézve. A baj elhárítására okvetlenül szükséges az érdekelt orthodox kereskedők és iparosok egyöntetű eljárása. Ép ezért igen célszerűnek és üdvösnök találjuk *Sprei* Izidor miskolci nagykereskedő felhívását, amelyben többek között ez foglaltatik:

— Függetlenül a hithű zsidóságot érintő súlyos sérelemtől, csupán gazdasági szempontból nézve, kétségtelenül bizonyítható, hogy a vasárnapi teljes munkaszünetnek a bevezetése a falú, mező- és nagyváros kereskedőinek vagyoni tönkrejutását idézné elő, mert ezen kereskedők vevőiknek javarésze: a földművesnép, áruszükségletét — midőn nincs munkában — vasárnap szerzi be és így a vasárnapi munkaszünet sok olyan árúeladásoknak elmaradását vonná maga után, amit hétköznap pótolni nem lehet. Minekünk, orth. zsidóknak tehát általános gazdasági okoknál fogva zárt sorokban kell — eme existenciánkat érintő kérdésben — állást foglalnunk és teljes erőnkkel meg kell akadályoznunk a vasárnapi teljes munkaszünetnek a törvényes elrendelését. Az ügy érdekében szükséges az orth. kereskedőknek a helyi kereskedelmi testületet ezen ügyben taggyűlésre azonnal egybehívni és a lehetőséghez képest odahatni, hogy a taggyűlés egyöntetű határozattal tiltakozzék a vasárnapi teljes munkaszünetnek bevezetése ellen. Ezen tiltakozás természetesen az illetékes kereskedelmi és iparkamarával közlendő, mert kama-

közöl az állomás-hoz ujonnan, elegánsan berendezett, szigoruan

Galantán

orth. kóser vendéglő

Jó, izletes házikoszt. Utasoknak nagy árendmény. Lakodalmakat fogolcsóbban vállalok!

EHRENWALD LIPÓT
vendéglő, és bornagykereskedő.

ránk kebelében is vannak egyesek, melyek a mozgalom mellett foglalnak állást és csak akkor tudjuk kamaráinkat céljainknak megfelelő véleményadásra megnyerni, ha egyszersmind bizonyítjuk, hogy kereskedőtársadalmunknak nagy zöme ezt kívánja.

A zsidó főpapokról

A régi zsidó állam fennállása idején három fontos személyisége volt a zsidóságnak: a király, aki a zsidó államnak világi feje volt; a főpap, aki mint annak egyházi feje szerepelt és a próféta, aki az előbbi kettőnek felülbírálója, a népek korholója és vigasztalója volt.

Mindhárom fontos tényező volt az ókori zsidóság életében, de különösen a főpapnak már maga a Tóra is nagy szerepet szánt. Tudjuk, hogy a Tórának kb. 1/5-öd része nem foglalkozik egyébbel, mint a főpapnak és a többi papoknak ruházatával és a papokra vonatkozó egyéb törvényekkel. A főpap ruházatán levő drágakövekbe a zsidóság törzseinek neve volt bevésvé, jelképezvén, hogy a főpap az egész zsidóság érdekeit kell, hogy szíven viselje. — Ép így a talmudnak is nagy hányada szintén a papokra vonatkozó törvényekkel és előírásokkal foglalkozik. Mindezen speciális rendelkezések azt mutatják, hogy a Tóra a zsidó főpapnak egy különös és nagy missziót szánt.

Annál feltünőbb, hogy míg a zsidó királyok és próféták körül egy egész irodalom kering, addig a zsidó főpapok történetéről még alig jelent meg egy összefoglaló tanulmány.

Grünwald rabbi — a Magyarországból az amerikai Columbusba elszármazott, zsidó történetíró — az első, aki a zsidó főpapok történetéről, 150 oldalra terjedő művet írt.

A zsidó főpapi méltóság, a rangsorozatban közvetlenül a király után következett. Már ebből is következtethetünk arra, hogy a főpap működése nagy hatással volt a zsidó népelet fejlődésére. A főpapok története csakugyan valósággal összeforrott a zsidóság történetével. Annál is inkább, mivel voltak korszakok, amidőn a főpapok egyuttal a királyi méltóságot is viselték.

A szerző így kénytelen volt a főpapok történetével párhuzamosan a zsidóság vázlatos történetét is adni.

Eszerint a mű a következő négy, nagy szakaszra oszlik.

1. A főpapok története Árontól — az első főpaptól — az első zsidó állam bukásáig. Ezt kísérik a következő témák: az elsőszülöttek papsága, a kohániták, hivatásuk, családi tisztaságuk, a főpapi méltóság, a Szentély a sivatagban, Gilgolban, Silóban, Nóvban, Givónban, a jeruzsálemi Szentély építése, a Szentély hatása a Palesztinán kívül lakó zsidókra és ezeknek viszonya a Szentélyhez.

2. A főpapok története a perzsa és asszír fennhatóság alatti korszakban. A zsidó Palesztina helyzete a perzsák és asszírok alatt. A próféták. A zsidók Babiloniában és Egyiptomban. Nagy Sándor. Az egyiptomi királyok. A zsidók Ázsiában és Afrikában. A Szentírásat görögre fordítják. Chónia temploma Egyiptomban.

3. A Chasmonái-házbeli főpapok története. A zsidó királyok fénykora. Szekták keletkezése a zsidóságban. A farizeusok (*périsim*) és a szaduceusok (*cidükim*). A zsidók Európában. Pompejus. Horkánosz és Heródes.

4. A főpapok Heródes idejétől a második zsidó állam bukásáig. Heródes és háza. Az első római helytartók. Agrippa. Az utolsó római helytartók. Az áldozási kultusz megszűnése.

Már ezen vázlatokból is kitünik, hogy Grünwald rabbinak rengeteg anyagot kellett feldolgoznia. De még nehezebb volt a főpapok történetének megírásához szükséges kútfőket az egész zsidó (héber és másnyelvű) irodalomból összegyűjteni. A kútfők megválasztásában szerzőnk föltötte elővigyázatos volt. Csupán az abszolút megbízhatókat vette figyelembe. Sokszor saját következtetéseivel bővíti ki a nem kielégítő mennyiségben talált anyagot.

A könyvből megtudjuk, hogy az első zsidó állam idején összesen 30; a másodikban pedig kb. 85 főpap működött. Voltak, akik a nemes célokra alapított méltóságot pénzért megvásárolták, vagy más nemtelen eszközzel ragadták magukhoz és a zsidóságra végzetes veszedelmeket zúdítottak; voltak, akikről a történelem semmit sem jegyez fel, jeléül annak, hogy csupán a folytonosság fenntartása volt az érdemük és voltak kiváló, vezetésre termett, önzetlenül működő egyéniségek, akik a zsidóság számára a boldogság korszakát nyitották meg és nevüknek halhatatlanságot biztosítottak. A kitünő, hézagpótló, héber mű a szerzőnél is megrendelhető (Rabbi L. Greenwald, Columbus, Ohio) és ára 1.25 dollár.

Fleischer Lipót (Temesvár)

Két Sabosz-Hagódajl között

Történet a XVI. századból

4.

Zánvelet bevitték egy magános, négy kopasz faltól körülrárolt helyre, ahol fáradtan ledőlt. Akaratlanul is könnyzáró tört ki szeméből és fölvetette önmaga előtt a kérdéseket: „Hol is vagyok? Miért csuktak be? Hogyan jutok ki?” — A hold megjelent az égen és bevilágított a kis ablakon, Zánvele fölmászott az ablakhoz, hogy megismerje a terepet, de hirtelenséggel leereszkedett, mert lépteket hallott. Megfordul a kulcs a zárban, megjelent egy férfi, lámpással a kezében, ennivalót tett elébe és azt mondta: „Itt van, egyél és ne aggódjál.” Nem nyúlt az ételhez, erre a belépő férfú elköszönt és rázárta az ajtót. Zánvele borzasztó egyedül érezte magát, majd önkéntelenül is imádkozni kezdett és az ima könnyebbülést szerzett neki. Utána megkóstolta a kenyeret és mást nem evett, bár a füstölthús szaga csiklandozta, de elhatározta, hogy ameddig bírja tréfát nem eszik. Elaludt és a fáradt test képzelődései szép álmokban nyilatkoztak meg.

Másnap reggel Franciscus és Clemens szerzetesek igen élénken vitakoztak a fiúról.

— Én azt mondom, mondta Franciscus, hogy ezt a zsidó gyereket keményen kell tartani és gyorsan meg kell hódítani a mi hitünk számára, nincs annak semmi értelme, hogy sokat teketóriázzunk, hiszen ő egy éretlen gyerek, meg kell keresztelni minél előbb.

— Az én nézetem szerint azonban — szólta Clemens — nem szabad kényszeríteni senkit a mi hitvallásunkra. Mert a kényszer csak álnok hízelgőket terem, amint ezt a tapasztalat bizonyítja.

— Nem kell ezzel törődni, mondta Franciscus, a gyermek olyan, mind a fiatal csemete, minden felé hajlítható.

A kolostor priorja csendesen hallgatta a két szerzetes között kifejlődött és néha igen heves hangú vitakozást, de az ő nézete is afelé hajlott, hogy csak szeliden kell a fiúval bánni. Így történt azután, hogy a szelidebb módszert ajánló Clemensre bízta a gyermeket.

Belépett Zánvele hálószobájába a priorral együtt. Mindketten szeretettel néztek a szép fiúra és a prior szívében a rég elfelejtett családiasságból származó könyörületesség ébredett. Szólították az alvó fiút, de Zánvele félelemből alvónak tette magát. Mikor kinyitotta szemét, Clemens szeliden szólta hozzá: „Ne félj, fiacskám, nem történik veled semmi rossz.”

— De miért csuktak be engem ide?

— Nem vagy te börtönben. Ez a szoba csak a lakószobád, te egy elhagyott gyermek vagy, akit a falú lakosai súlyosan bántalmaztak volna továbbra, ha nem mentettünk volna meg téged.

— De miért bántak velünk olyan kegyetlenül a faluban a parasztok?

— Te ártatlan vagy, de a többi zsidó behatolt a mi templomunkba, bizonyára szentségtörést követtek el és azért elűzték a parasztok a szentségtörőket.

— De hová?

— Ezt, fiam, nem mondhatom meg neked, mert nem tudom, hová menekültek.

— De bocsássatok csak szabadon engem és én majd megkeresem a szüleimet.

— Bizony, nem igen, hisz olyan fiatal és tapasztaltan vagy.

— Csak engedjétek szabadon, én majd megkeresem a szüleimet.

— Nem bocsájthatunk ki, mert akkor vétkeznénk el-lened.

— A legnagyobb vétek az, hogy itt kell maradnom és tudom, hogy szüleim szomorkodnak miattam, hisz a legrettenetesebben érzem magamat: szüleim élnek és nem tudok rólok.

— Mi azonban jobban akarunk téged szeretni, mint a te szüleid. Mi azt akarjuk, hogy megtérj az Egyházunkhoz.

— Ez soha nem lesz meg — kiáltotta Zánvele magánkívüli rettegéssel.

Clemens érezte, hogy túlságosan gyorsan árulta el szándékát és azért másról kezdett beszélni, majd rátért arra, hogy a fiú keveset eszik és nem eszi meg azt, amit adnak neki. Azt felelte erre Zánvele: Én nem fogok vétkezni I'ten parancsa ellen! Tiltott dolgot én nem eszem! Meg van írva *Doniél* könyvében, hogy Doniél és három társa a király konyhájából nem akartak étkezni, zöldséggel táplálkoztak, de azért nem történt semmi bajuk. Én is követni akarom példájukat.

Clemens zavarbajott s azért a prior másra terelte a szót és kérdezte a fiútól: hogyan is hívnak téged?

— Zánvele.

— Adunk neked e csúnya név helyett egy szebb nevet.

— Minek? Szép ez a név! Szüleim adták nekem és ha megtalálom majd őket, boldog leszek, hogy ezen a néven szólítanak majd engem.

A prior látta, hogy egyhamar nem fogják a fiút meggyőzni és azért azzal fejezte be a beszélgetést, hogy csak tanuljon szorgalmasan, majd lesz belőle előkelő és tisztelt ember. Amidőn Zánvele meghallotta, hogy még soká itt akarják tartani, megrémült és egyáltalában nem tudta, hogy mit akarnak vele.

Amikor a lezárt szobáskájában egyedül maradt, vizsgálni kezdte tartózkodási terepét, fölmászott az ablakhoz, körülnézett, látta, hogy köröskörül fal volt, majd leszállt, kezdett mindenfelé kopogni, de mindenünnen tömör helyet talált, csak az egyik helyen, ahol az ágya állott, úgy érezte, mintha kopogására üres visszhang támadt. Okoskodni kezdett: a szomszéd szobában, lakhatik valaki. Amikor az ágyát félre akarta tolni, csikorgott a lakat és megjelent Clemens. Barátságosan beszélgetett vele, majd felajánlotta, hogy jöjjön vele sétálni. Amikor egy fészület mellett elmentek, Clemens figyelmeztette, hogy tisztelegjen, de erre azt felelte, hogy a mi vallásunk tiltja a képek tiszteltét. Erről vitakozás kezdődött, a fiú nem hagyta magát, hanem azt mondotta: „Sokkal hatalmasabb az I'ten, sem hogy tisztelni lehessen képből.”

— Miért vesszük le a süvegünket főurak előtt?

— Emberek előtt meg kell hajolni, mert kegyeiket akarjuk elérni alázatunkkal, de I'tennek erre nincs szüksége, közel van Ő mihozzánk mindenkor.

A szerzetes befejezte a vitát azzal, hogy ezek balga elferdítések és tovább vezette kézen, megmutatta neki a kolostor szép berendezését, kertjét, majd odamutatott egy magános álló házra, amelyről azt mondta: Ez a halottas ház, ahol fölrvatalozzák azokat, akik a kolostor területén elhunynak.

Budalegszebb helyén a Svábhegy déli lejtőjén, meg-

nyílt. Komfortos szobák. **Napi penzió 5 P-től** Allandó minifon

Ugyanott **házhelyek olcsón eladóak.**

Krausz Mór Park-penziója, l., Torbágyi-u. 110 Tel.: 65-2-75. Az 59-es végállomástól 10 perc.

A fiú tapasztalatokkal gazdagabban tért vissza a kis szobájába és soká nem tudott aludni, különösen azt nem tudta megérteni, hogy miért komorult el kísérlőjének arca, amikor ő arra a kérdésre, hogy szívesen menne-e sétálni az ő kísérelte nélkül, azt felelte: „Igen, mert akkor rögtön elhagynám ezt a barátságatlan helyet.”

Este eszébe jutott, hogy következő nap Erev-pezsach van, elszomorkodott, hisz egész másképen képzelte el ennek a napnak eljövételét. Másnap reggel megkezdte az imáját, áhitatosan és szóttagolva mondta a szent szöveget. Most érezte csak, mit jelent az imakönyv elején levő áldásmondás: „*Börüch... matir aszürim* — áldassál Te,

A megvásárolt bün...

Osztra galíciai városkában lakott két társ, Simon és Mordche, durva paraszt-vászonnal kereskedtek és nagyon szerették egymást. Hallották egyszer, hogy egy közeli falusi grófné ezer vásznot szeretne eladni, mely nem sajátja, de örökségbe kapta és így olcsón túlad rajta. A társak odautaztak és az árú nagy alacsony árban vették meg. A grófnének passziója tejt abban, hogy zsidókat tiltott élvezetekre csábítson. Az árú átvétele és lemérése pár napot vett igénybe és így a társak gyakran találkoznak a grófnéval, aki őket minden jó eséllel megkínálta, de amit — a rituális szabványokra való hivatkozással — mindannyiszor visszautasítottak. Midőn a temérdek árú átvették és hazaszállítani akarták, kiderült, hogy a fuvar nem elegendő, amiért is az egyik társ, Mordche, a városba utazott, hogy megfelelő fuvar fogadjon. A grófné megtudta, hogy — a vallásilag könnyebb fajsúlyú — Simon egyedül maradt, amire Simont magához hivatva s ismét rábeszélte kezdte a tiltott ételek élvezetére. Simon eleinte hallani sem akart róla, de végül mire a grófné az árúért kapott teljes összeget visszaadta — mégis teljesítette a kívánságot. Másnap megérkezett Mordche a fuvarosokkal és hazaszállították az árú.

Az egész úton Mordche víg hangulatban volt, már előre örült a jó vásárnak, mely az árúnak dús haszonnal való eladásával ígérkezett. Nem így azonban Simon, aki az egész úton, szomorúan lehajta fejét, óriási fájdalommal gondolt arra az elkövetett bünre, melyet már ezerszer megbánt... Mordchenak felült társa viselkedése és érdekelt annak oka iránt,

de az mindenféle kifogásai, kitérő választ adott. Mordche azonban annyira zaklatta őt, amíg feltárta előtte bünét és megmutatta a pénzt, amit visszakapott a grófnétól, most azonban borzasztó lelkiismereti furdalása van, mert mélyen megbánta tettét... Mordche kinevette őt és így szólt:

— Őh, te naív ember, ezzel a sok pénzzel annyi jótettet gyakorolhatsz, hogy általa kiengesztelheted bünödet.

Simont ez nem nyugtatta meg, sőt még szomorúbb lett és keservesen elkezdett zokogni. Mordche látva azt, hogy nem tudja társát megvigasztalni, így szólt hozzá:

— Ne légy ekisesedve, én megveszem tőled a bün, mit adol érte?

— Odaadom érte, — felelt Simon — az egész pénzt, amit kaptam a grófnétól és még hozzá az árúnak negyed részét is...

— Azt már nem, mi társak vagyunk az árúval, legyünk társak a bünnel is és megosztozunk a pénzzel.

— Jgy nem eyezek bele, de legyen a tiéd az egész árú, beszerzési árban, noha óriási nyereség kínálkozik rajta, a kapott pénzt is nekem adom, csupán a fele pénzt, amit én befektettem az árúba, add vissza nekem...

Mordchenak megtetszett az ajánlat, elfogadta, szerződést készítettek és a vétejt még kézádással („*kiasz kof*”) is megerősítették...

Simon abban a tudásban, hogy a bün-től megszabadult, megnyugodva utazott haza, míg Mordche hazaérkezvén, az árú busás haszonnal eladta, mely által nagyon meggazdagodott.

Idő múlva Mordche súlyosan megbetegedett és pár napra rá meghalt. Midőn

halála után, az égi törvényszék számadást vett összes bünéért, felelősségre vonták a grófnénál elkövetett súlyos bünéért is. Mordche persze váltig hangoztatta, hogy nem ő követte el a bün, de megmagyarázták neki, hogy mivel megvásárolta, olyan, mintha elkövette volna. Hiába érvelt azzal, hogy ő csak pénzt kapott érte, mindez csupán annyit használt, hogy az égi törvényszék megengedte neki, hogy társát *din-tajró* elé hívassa és csak azután ítélnek... Mordche megjelent Simonnak álmában és megidézte a törvényszékhez. Simon nagyon megijedt, úgy hogy még válaszolni sem tudott, a halott azonban nem nyugodott és minden éjjel megjelent álmában, amíg Simon azután megbetegedett.

Osztra városkának főrabijja akkori-ban, a talmudi világban híressé vált *Meharsó* volt. Simon kérte gyermekeit, vigyék őt el ágyában a rabbihoz, akinek elbeszélte az egész történetet és tanácsot kért tőle. A *Meharsó* megnyugtatta őt, hogy ne féljen és ha a halott ismét megjelenik, mondja meg neki: a rabbi azt üzeni, hogy a Tóra nem az égben van és ha van neki valami elintézni valója vele, jöjjön a rabbihoz... de ha ellenszegül, chérembe (átok alá) fogja tétetni őt...

A halott ismét megjelent, Simon közölte vele a rabbi üzenetét, mire a halott szó nélkül elávozott, majd rövid idő múlva megint megjelent és közölte vele készségét, a rabbinál a *din-tajró*t megtartani.

— Jó — felelt neki Simon —, de most beteg vagyok és ha majd felgyógyulok, elmegyek veled.

Megállapodtak, hogy 30 nap múlva elmenni a rabbihoz, amire a halott elávozott.

Butorok: kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitosárúk nagy választékban

Olcsó árak.

RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31

Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fiókhizlet: Nádas-utca 21.

A hónap leletével Simon elment a rabbihoz és értesítette, hogy a halott óhajt veje din tajrot tartani. - Erre a Meharsó megparancsolta a samesznek: hívja össze a hitközség embereit, hogy ők is jelen legyenek és okuljanak a történeten. Amidőn a hívők egybegyűltek, kijelölt egy helyiséget a tárgyaláshoz és elkülönített egy helyet a halott számára, majd elküldte a sameszt a halott sírjához, hogy adja át az üzenetet. Rövidesen füstfelhő gomolygott a halott számára elkülönített helyről: ott volt a halott... A Meharsó — miután a remegni kezdő embereket megnyugtatta — felszóltotta Simont, a védekezését előadni.

— Mihelyt a bűnt elkövettem — mondta Simon, — tettemet nyomban megbántam és folyton zokogva gondolkodtam afölött, miképpen tehetném azt jóvá. Ha tehát Mordche nem veszi meg akkor a bűnt, elmentem volna a rabbihoz tanácsot kérni a bűn levelezésére. A bűn megvételével azonban mentesülve éreztem magamat tőle és nem vezekeltam... Most tehát — szólt a füstfelhők felé — mit akarsz tőlem, a bűnt megvetted rendes vétele útján, még hozzá kézáddással...

Ezután síró hangon, majd hangosan zokogva megszólalt a halott:

— Igaz, megvettem tőled a bűnt, de csak azért, hogy megnyugtassalak téged, eljében vissza akartam adni neked a pénzt és semmiféle szándékom nem volt a bűnt megvásárolni. Tehát én csupán a pénzzel tartozom neked, de nem viselhetem a bűnhődést egy olyan bűnért, amit nem én követtem el. Amiért te vétkeztél, engem büntessenek? „Jaj azoknak, akik életükben vétkeznek és nem gondolják meg, hogy azért haladjuk után keservesen lakolniuk kell...”

A rabbi meghallgatván mindkét félt, ki-mondta az ítéletet, miszerint az élő társnak van igazsága, mert ha a halott nem veszi meg tőle a bűnt, biztosan vezekelt volna bűnéért. Tehát a vásár vásár marad — szólt a halotthoz — mert nem hogy hálát adtál volna az Istennek, hogy téged megóvott a büntől, még könnyelműségből meg is vásároltad azt...

A halott erre jajveszékelt kezdett: — Azt hittem, hogy megnyerem a pert, hiszen az élő Simonnak még módjában áll a bűnére t'süvöt tenni, a bűnéért megvezekejni, de én... én így elvesztettem túlvilági üdvösségemet...

— Az ítéletet kimondtam — felelé a rabbi — és azon már változtatni nem lehet. De majd arra fogok törekedni, hogy helyzeteden is enyhítsék. Egyengetni fogom a társad részére a vezeklés útját, ami által majd te is üdvözülni fogsz...

Ezek után a halott sírva köszönte meg a rabbi szavait, a megrémült közönség

önkéntelenül is arra a helyre szegezte tekintetét, ahol a füstgomolyag felszállt, és a halott eltűnt a fellegekben...

Simon ezekután a Meharsó utasításait követve, megvezekelt, igazi jámbor vallásos életet élt, de a megrendítő élmény a többi hívők vallásos meggyőződésének megszilárdítására is igen nagy hatással volt.

Guttmann József

Alaptalan vádaskodás

— Helyreigazítás —

„Súlyos vádak a pesti neológ karsülés ellen” cím alatt július 31-én számunkban cikket közöltünk. Cikkünk egy igen súlyos vádat tartalmazó röpiratról tett említést.

Ezennel megállapítjuk, hogy a vádaskodó röpirat tartalmának általunk való közlése tévedésen alapult, amennyiben időközben meggyőződünk arról, hogy a hitközségi rabbiság a röpirat állításait kivizsgálta s azokat teljesen alaptalanoknak találta.

Két eset a halottégetés körül

Az egyik Neutitscheinban történt. A csehszlovákiai napi sajtó élénk kommentárok mellett hozta azt a kétségtelemül egyedülálló esetet, amely ott lejátszódott. A közelmult napokban elhunyt ugyanis Klapholz ismert zsidó kereskedő, akit a helyi imaházban ravataloztak fel. A gyászbeszéd után — végrendelete értelmében — tetemét elkisérték a zsidó temetőig, majd innen a krematóriumba szállították el, hogy átadják testét a lángoknak. A legmegdöbbenőbb a dologban azonban az, hogy a zsinagógában, egykori barátja dr. Lévy brünni főrabbi gyászi'tentiszteletet rendezett. Jóllehet mindenki tudta az elhunyt végrendeletének intézkedéseit, hogy tetemét a krematórium lángjainak kívánja átengedni.

A második eset Budán történt s onnan vált ismeretessé, hogy a Pester Lloyd megtámadja benne Kiss Arnold vezető főrabbit, „türelmetlensége” miatt. Az történt ugyanis, hogy a hitközség néhai volt elnökének veje elhunyt s tetemét krematóriumba vitték. Erre dr. Kiss Arnold főrabbi eltiltotta, hogy héber imát mondjanak a holtest fölött. A főrabbi valószínűleg példát akart statuálni, lévén prominens zsidó családról van szó. A dologban különös, hogy a mindig elsőkelően szordinós hangú „Pester Lloyd” ebből az alkalomból élesen szembefordult a helyesen eljáró főrabbi-val.

A két esettel kapcsolatban feltehetőleg

a kérdést: vajjon mi indít egyes zsidó embereket, hogy elégtessék hamvaikat végrendeletileg? Nem lehet feltételezni, hogy ezzel tagadni akarják a feltámadást, mert hisz ez visszasüllyedés volna Titus szellemi színvonalára. A talmud szerint Titus elégtette magát, hamvait szét-szóratta, hogy Izráel I'tene elől meneküljön. De hát mi történik? — folytatja a talmud. Naponként összeszedik a tulvilágon hét tengeren szétszórta hamvait, ember formálódik belőlük s újra porrá lesznek égetve. — Vagy talán egyesek esztétikailag szebbnek tartják az elégtést, mint a sírban való lassú szétoszlást? Az sem valószínű. Mert gondolni arra, mi történik a holtesttel a krematóriumban, amikor a csontok ropoznak, a belső részek olvadnak — cseppet sem esztétikus. Sokféle irányban lehetne az okot keresni, de az igazi ok részben a tradíciók megvetésének, részben a divatnak, részben az extravaganciának irányában fekszik. Az ilyen esetekre különben élénk fényt vet a következő zsidó anekdóta, amely egyébiránt a litván zsidó logikáját akarja bemutatni:

Történt egy városban, hogy az egyik tekintélyes hitközségi tag fura végrendelettel lepte meg családját: eltemetése előtt közvetlenül mártisanak kést szívébe, mert fél a tetszhaláltól. A végső rendelkezés hallatára nagy zavar keletkezett a hitközségben. Egyfelől az előírás: „a halott végrendeleteinek respektálása vallási parancs” (miczvó I'kájém divré hamész). Másfelől a halott testének megcsúfolását (nivül hamész) szigorúan tiltja a val'ástörvény. Nem tudták, mit csináljanak. Ugyanekkor érkezett a városba egy litván tudós s elébe terjesztették a fogas kérdést. Ő rövidesen ezt mondta:

— El kell temetni, s nem kell kést mártani szívébe. Miért? Mert ha eltemetése előtt még él, akkor nincs joga a „csak halottnak járó tiszteletre”, nincs joga kérni „a miczvó I'kájém divré hamész” elvének érvényesítését, mert kérése ellenkezik a tradícióval. Ha pedig már halott — akkor elesik az ok, amiért kést akart szúrni szívébe...

Lelki kúszaltságnak kell minősítenünk, ha zsidó emberek elégtették hamvaikat, aminek oka a Tóra tanainak elhagyása, hisz a Tóráról mondja a Perek: „Jártadban (az életben) vezet téged, fektedben (a sírban) örökösödik feletted és ébredésedkor (a tulvilágon) gyönyört szerez.

Szigoruan orth. fluinternátus

Elsőrangú szigoruan rituális ellátás. Leggondosabb felügyelet. Közel az összes iskolához. VIRÁG GYULA, Bpest, VI., Ó-utca 42. II.

HIREK NAPTÁR

Sabosz Sajftim, Elül 4. I. Perek Gyertyagyújtás (Bpest): 6.25
kimenetele " 7.20

A SABOSZ-SÜVÓRA KIADOTT SZÜGJO Budapest: „Maachilin hakal hakal” (Jajmo 83.)

— HOLZER FŐKÁNTOR ה'י SIR-EMLEKE. A mult héten avatta fel a budapesti orth. hitközség a most egy éve elhunyt Holzer Lipót főkántorának impozáns síremlékét. Steif Jonathan rabbi és Klein Márkus előljáró megható avatóbeszédei után a megdicsőült főkántor fia: Holzer Imre beszélt igen szívhezszóloan. A kegyeletes akusnál jelentékeny számú közönség volt jelen.

— AZ ENTERDAMI FŐRABBI ה'י ל'י Kolozsvárról jelentik: A napokban elhunyt a helybeli zsidókérdésben R. Chanajch Freund enterdami főrabbi, 58 éves korában. A megdicsőült a tavaly elhunyt nagybíró naszódi főrabbi R. Avrohom J'hajsia Freund z. c. I. méltó fia volt. Az elhunyt főrabbi holttemét haza szállították, ahol rendkívüli nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra. Elsőnek fia és utódja: R. Elimelech, majd második fia R. Majse Arje és veje R. Ábis (Temesvár) búcsúzattak. Több rabbi is mondott beszédet. A temetés éjjel után ért véget. — ה'י ה'י

— KÖSZÖNETNYILVÁNTÁS. A budapesti orth. hitközség rabbikarának, előljáróságának, tisztviselőkarának, iskolaszékének és tantestületének, a Pesti Izr. Hitközségnek, a Chevra Kadisáknak, az Izr. Nöegyleteknek, valamint mindazoknak, kik hirtelen elhunyt, felejtethetetlen drága holtunk: Pápai Márton dr. temetésén résztvettek és határtalan fájdalmunkat akár szóban vagy írásban enyhíteni igyekeztek, ezúton fejezzük ki hálás köszönetünket. Özv. dr. Pápai Mártonné és gyermekei.

— HALÁLESET. Munkácson elhunyt R. Majse Hers Friedmann z. c. I. volt újpesti rabbi, aki az utóbbi időben Munkácson lakott. Szent életmódja és nagy talmudtudása közismert volt. A megdicsőült a nagynevű R. Jiczchok Eizik Friedmann nyíregyházi rabbi fia és a M'haram Schik egyik kedvenc tanítványa volt. 87 éves kort ért el. Spira főrabbi távollétében a megboldogultnak sógora: Wieder Sölem nyíregyházi főrabbi búcsúztatta elsőnek, majd a rabbiság tagjai s végül az unoka: Halpert Salamon (Ujpest) méltatták; mindannyian kiemelték hervadhatatlan érdemeit és igazi csodához illő szent életét. A megdicsőült néhány év előtt kiadta „Hochono V'jajm-tajr” c. művét Béczó-ra. — ה'י ה'י

— A SZOMBATTARTÁS ÉRDEKÉBEN. A budapesti Tiferesz Bachurim (Laudon u. 3.) felkéri az összes T. B. egyesületeket, hogy állástkereső tagjaik névsorát a szakma és egyéb adatok pontos megjelölésével nála bejelentsék.

— EGY FIATAL NAGYRABBI BUDAPESTEN. Friedländer Salamon rabbi, a hírneves liszcai főrabbi, ill. rebbe fia, aki hosszabb ideig Erdélyben tartózkodott, telepedett meg. A fiatal, nagy tudású férfiú okos, szeretetreméltó lényét Erdélyben csakhamar felismerték s az ottani sajtó valóságos mesebeli csodákat regél Friedländer Salamon tanácsainak hatásáról... Az illető lapok szerint: ezrével zárandokoltak hozzá, nem-zsidók is, akik a rabbirol tudomást szereztek. Amint mondják, magyar állampolgársága miatt nem maradhatott állandóan román területen. A fiatal rebbe érkezésének híre csakhamar elterjedt a fővárosban s máris számosan keresik fel ügyes-bajos dolgaikban.

— HACHNÓSZASZ KALO. Stern Hermann beledi kántor köszönetet mond azoknak, akik kéréő szavára hozzájárultak a Hachnószasz Kalo, a leánykihazasítás nagy miczvójához. Ebből az alkalomból újra kéri, hogy azok a kartársak, akiknek címére kéréő lapot küldött, gondoljanak a kollégialis szolidaritásra s küldjék be hozzájárulásukat, esetleg szerezzék be ismerőseik körében.

— BEKÜLDÖTT HIREK. Rákospalotán a T. B.-ben Reichenberg Fülöp pápai hitiszónok kitünő beszédet mondott. — A Csornán vendégségben idözött Weisz Lipót soproni főkántor, a hitk. vezetőség felkérésére a nagytemplomban a mult szombat a főkántori funkciót végezte. Csengő lírai hangja a hallgatóságot magával ragadta. — Hajdúdorogon az ott vendégségben lévő Weiser Lajos rabbi a főrabbi

és hitközség felkérésére pompás charifiszés magidusz-dródot mondott. — A nyírbátori T. B. új tisztikara: Schwarz Ferenc elnök, Katz Lázár ügyv. elnök, Guttmann Herman gondnok, Farkas Mór ellenőr, Guttmann Sámuel pészáros, Blum Miklós titkár, Lebovics Zoltán jegyző, stb. — Szombathelyi jelenés szerint Rabbi Solajm Szafrin komarnoi rebbe most ott tölti a szombatot. — Füleken orth. nöegylet alakult, ahol Jungreis Sári és Lenke úrleányok szombatonként a zsidó történelemből előadást tartanak. — A nagybíró liszcai rebbe vasárnap Budapestre érkezik, ahol Steinmetznél (Laudon u. 9) száll meg. Ez alkalommal résztvesz fiainak, Friedländer Salamon nagyrabbinak chánukas habájisz-házfelavató ünnepélyn.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Blau Mór okl. rabbi, Szatmárökörítő és Schmalhausen Erzsébet, Schmalhausen Salamon egyleti rabbi leánya, jegyesek.

Rosenberg Évikét Hársfalváról, eljegyezte Herbst Géza, Hajdunánás.

Weisz József, a nagysimonyi főrabbi leányát, eljegyezte Heller Béla, Érmihályfalva.

ארשת שמחני יערב נא לירדנו לקבל מאתנו ברכתנו ברכת מול טוב הוצא עומק לבנו אל כבוד ה' החתן תמים למעלות ישרות, וית רענן, כמר טובי הערבסט נ'י ראש מנהל החררה תמארה בחורים דמה לנרני ארשוי בשם התמארה, בחורים נאנאש: הק' חיים צבי אסמייכנער, הק' אברהם מאיר היילברונן, הק' ישעי נראסט.

Reich Ilonka, Reich Sámuel verbói főrabbi leánya és Nagel József a tudós vitenteki rabbi, f. hó 13-án igen ünnepélyes keretben házasságot kötöttek. — Maceliov!

Gestetner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerészdeleg. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-áruk alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kívánatra választékat küld.

Házam eladása folytán

költőzködésig sirkóraktárból minden elfogadható árárt árusítok. Még viszont eladóknak is! Löwy J. Buda, II., Fő-utca 88. szám. Pálffy tér mellett. Telefon: 51-5-81.

Neuvirth Testvérek

Órás és ékszerészek BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.

Briliáns, ékszerék, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, sorlegok, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vételek. Saját műhely. Brilláns, arany és ezüst beváltás.

SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

**Tomché Jesivósz Sabosz felajánlások
Budapest
III.**

Jósika u. 4. sz. a. Kattler templom: Fisch Sámuel, Glück Ignác 5—5, Deutsch Ignác, Garai Kálmán, Hirschler Sándor, Gáspár Lajos, Hermann Gyula, Lindenföld Salamon, Schönberger Sándor, Teuchner Rezső 2—2, Fixler Miksa, Weiszkopf Ábrahám, Kun Fülöp, Deckner József, Friedler 1—1. *Összesen: P 31.—*

Nefelets u. 16. sz. a. templom: Klein Ábrahám, Weintraub Jenő, Talmud Ignác, Wieder Dávid, Meisels Salamon, Plesser Oszkár 2—2, Schächter, Steiner, Axelrad, Körmös Jenő, Löw Leó, Lusztig Fischl, Wechsler, Weisz József, Bergmann Hermann 1—1, Stepper Mátyás 0.54, Lissner Izrael, Hauerstock Dávid 0.50—0.50. *Összesen: P 22.54.*

Nagyfűváros uccai Kaufmann-féle templom. Glück Mór 10, Salgó József 5, Rottenberg A. 4, Schlesinger Herman, Nizsel Lipót 3—3, Lipschütz Mihály 2.50, Herczog Lajos, Berger Bernát, Berkovits Jenő, Schmelczler Mór, Cseh Ignác, Engländer Jenő 2—2, Jungreis Gy. 1.50, Eisner Hermann, Wurzel Márton, Mendelovits Adolf, Schönfeld Ármán, Kisin Manó, Wosner Gyula, Schwartz Gábor 1—1, Kupfer Ábrahám 0.86, Felsenburg Henrik 0.72, Schlesinger Géza, Schächner M. 0.68, Back Adolf 0.50, Seiler Henrik, Porcellán Juda, Riemer József, Weber Márkusz 0.36—0.36, Schwartz Antal, Ábrahám D., Mayer József 0.18—0.18. *Összesen: P 53.42.*

Dobosi u. 7—9. sz. a. imaház. Weil Mór 12, Adler rabbi 3, Keszler 2, Bein, N. N. 1.50—1.50, Kammer M., Czobel, Friedmann, Weil, Weil, Burkó, Ehrlich 1—1, Grosz József, Krausz, Klein J., Grosz A. Weil 0.50—0.50. *Összesen: P 29.50.*

Frankl Adolf-minjon (II. kim.). Friedmann József 5, Meisels Dezső 3, Friedmann S. B., Rajkovits Arno'd, Steiner Dániel, Weisz Dezső 2—2, Pollák Géza, Kohn R., Salamon József 1—1. *Összesen: P 19.—. A már kimutatott összeggel együtt: P 107.—*

Tisza Kálmán tér 12. sz. imaház: Weisz Dávid 10, Kahán Márton 5, Gold sohn Leó 4, Propper Lajos 3, Fand Géza, Kemény Sándor, Schwartz Sámuel, Schuffel Jakab 2—2. *Összesen: P 30.—*

Hecht „Haladás“ templom, VIII., Luther u. 4. (Fischer Vilmos rabbi hatóság közreműködése folytán): Fischer Vilmos rabbi, Klein Benjámin, Grünstein Vilmos, Iványi Ignác, Rosenthal Márkusz, Weisz Béla 5—5, Hecht Jaques 4, Fischer Jenőke, Finkler Lajos, Noth Ábrahám, Winter Adolf 2—2, Klein Benjámin, Pincler N., Kohn Mayer 1—1. *Összesen: P 45.—*

Lujza u. 8. számú imaház: Bohrer 2.50, Lakkér Mózes, Szász Mihály, Lerner Samu, Rosenthal Dávid, Schajen Lázár, Spindler M., Fried Mayer, Guttmann Jakab 1—1, Glaser Áron, Halpern Áron, Kulig Salamon, Fischer Dávid, Reisz Samu, Schleckler Ábrahám 0.50—0.50. *Összesen: P. 13.50.*

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknél 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

Vallásos magántisztviselő, kis családú, hitközségnél vagy hasonló intézmény-nél, állást keres. Titkári, jegyzői és esetleg hitoktatói teendőket vállalja. Cím a kiadóban.

Tisztaság- és rendszerető, megbízható, jóméjelenésű, főzésben perfekt zsidónő, kis családnál szerető otthonra talál. Kirsner Jenő nyug. főjegyző, Szikszó.

Főzéshez értő, gyermekszertető, vallásos mindenes leányt keresek 2 gyermek-hez. Családiás bánásmód. „Megbízható” jellege.

Svábbogár, ruszli, bogár és hangya eleni irtószert olcsón szállítok, felelősség mellett. Blau Dávid szappangyár, Fehérgyarmat.

A Pesti Izr. Hitközség és a Pesti Chevra Kadisa előjárósága, választmány és képviselőtestülete mély megilletődéssel és őszinte fájdalommal jelenti, hogy

Dr. BARACS MARCEL

ügyvéd, v. országgyűlési képviselő, a főváros törvényhatóságának örökös tagja, a pesti izr. hitközség és a pesti Chevra Kadisa választmányának és képviselőtestületének tagja

augusztus 21-én, Budapesten 68 éves korában elhunyt.

A Megboldogult disze volt felekezetének, amíg élt és mint a jognak, az igazságnak harcosa, szóval és tettel helytállott mindenkor felekezete igazáért. Erdemeinek elismerésül a pesti izr. hitközség képviselőtestülete őt tagjává azoknak sorában választotta meg, akik dísz és dicsőséget hoztak felekezetünkre. Dísz és dicsőség marad számunkra emlékezte is.

A Megboldogultnak augusztus 23-án, szerdán délután 3 órakor adtuk meg a végső tisztességet a Budapesti Ügyvédi Kamara dísztermében (V., Szemere ucca 10), és onnan kísértük utolsó útjára a rákoskeresztúri izr. temetőbe.

Lebegjen áldás és béke emléke fölött! תנצב"ה

Keresek szeptemberre orth. fiatalembert, ki chümis-rasi, gemóre, tnacht, első és harmadik gimnáziumot tanítani és vizsgáztatni képes. Ellátás és fizetés megegyezés szerint. Grosz Samu föld-birtokos, Nyírkécs, p. Nyírbakta.

Eszrogok és lülokok nagyban és kicsinyben Meisels-nél kaphatók. Rombach ucca 8.

25 éves, több éve Pozsonyban tanuló böcher talmidchóchom v'jóré somáim, művelt, fess és intelligens, nőszülne vagy benőszülne vallásos földbirtokoshoz. Szép, fiatal leányt keres. „Jó parti” jellegére.

Előnyomdák berendezése. Kézimunkasablónok nagy választékban: Bleier R. sablógár, Szolnok.

Perfekt főzőnő orth. háztartásba vagy üzembe ajánlkozik. Weisz-étkezde, VII., Dob-utca 37.

Dunántúli bérlettel, óriási ismeretséggel rendelkező tekintélyes kereskedő, elsőrendű bármely szakmájú cég képviselőtét vállalja. Leveleket „Elsőrendű” jellegére.

Uri családnál kóser ellátást és lakást keresek nagyobb gimnazista lányom részére, Andrassy út közelében, zongora használattal. Cím válaszlappal a kiadóban.

1000 P lelépést adna samesz vagy melamed állásért gyermektelen, fiatal házasság, talmid-chóchom. „Melamed” jellege.

Nagy gyakoriattal rendelkező vallásos, szerény igényű melamed ajánlkozik. Esetleg samesznek is. Szameth Mór, Nyírbátor.

Kitűnő baal t'filló és baal kajre, ajfeszajchet, kis családú, talmid-chóchom, szerény igényekkel hitközséghez ajánlkozik. 31 éves. „Sokoladai” jellege.

Mindenes-főzőnő, vallásos, szigorúan megbízható, felvétetik. Salgó, Vay Ádám utca 8.

Universal papíráruüzem, Budapest, Király utca 32. (udvarban). Elvállal mindennemű könyvkötészeti munkát, valamint üzleti könyvek készítését. Pontos kiszolgálás.

Nyugdíjazott tanítónál Bratislavában 2—3 gyermek a jövő tanévre teljes penzióba felvétetik. Új ház, minden komforttal, vallásos nevelés és korrepetálás. Müller, Bratislava, Edlov-dvor
Házitanítónak ajánlkozom vidékre. Sikeresen előkészíték magántanulókat a polgári, gimnázium és reáliskolára. Perfekt héber és német vagyok. Szerényi Fülöp, Konyár (Bihar m.).

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-79

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót לויט

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkzámla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Keltőidre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Korein Dezső: Gondoskodjunk utánpótlásról

Hogy az orthodoxián kívül álló tömegeket miként nevelik a zsidó vallás fenntartása érdekében, nem a mi hivatásunk körébe tartozik. Hogy helyese-e ez a nevelés vagy sem, szintén nem a mi dolgunk. Megtartható-e az új nemzedék a zsidóság részére az orthodoxián kívül álló módszerrel és végül megfelel-e az a hitű zsidóság vallásérvölcsi szellemének, mind oly kérdések, amelyek megoldása nem az orthodoxia kompetenciájába tartozik. Ezzel tehát mi ne foglalkozunk. Annál inkább kell azonban behatóan és állandóan felszínre tartani az orthodoxia új generációjának szigoruan, a hitűség, a Tóra törvényeinek és rendeleteinek szellemében való nevelését és az utánpótlásról való gondoskodás nagy fontosságú kérdését. Minden tőlünk telhető eszközzel áldozatkészséggel és becsülettel igyekezzünk tartozunk az új nemzedéknek az őseinktől örökölt hagyományok szerint nevelni és az orthodoxia szellemében neveljük Izrael utánpótlását. „Im én gedójim, én tejósim” — mondják bölcseink. Ha tehát nem gondoskodunk az új nemzedék vallásérvölcsi neveléséről, úgy nem kapunk utánpótlást. Mert „dajr hajléch v'dajr bó”, az egyik nemzedék megy és a másik jön utána. Fogjuk meg tehát a fogékony lelkeket és ne engedjük, hogy chóliló szemünk előtt menjen tönkre egy egész generáció és sülyyedjen el a vallástalanság és hypermodernség fertőjébe. Gyermekünk jövőjének és az egész zsidóság fenntartásának tartozunk azzal, hogy az utánpótlást követő generáció ugyanazon etikai alapon induljon az élet útjára, amelyre szüleink és őseink bennünket nevel-

tek. Nem elég tehát, ha bárki közülünk a maga személyében hűségesen és lelkiismeretesen betartja a zsidó vallási törvényeket, rendeleteket és megszentelt szokásokat. „L'hashir g'dajlim al hak'tanim”: gyermekeinket ugyanezen szellemben kell nevelni és odahatni, hogy a vallási életmód ne sablonos és csak a szülők iránti kegyelet és tisztelet érzésének, hanem a belső őszinte hit és meggyőződés erejének szüldár alapján álljon. Benső lelki meggyőződésből vallásos zsidókat neveljünk és ezekből rekrutálódjék az az utánpótlás, amely a jövő nemzedék hitközségeit és annak funkcionáriusait szolgálta. Hogy azonban ezt elérjük, számolnunk kell a mai kor követelményeivel. Ne tessék engem félre érteni. Egy jottányit sem adunk fel a mi szent törvényeink és hagyományos szokásainkból. A fix pont mindig a Tajró-hákdajso kell, hogy legyen, amely „laj shehé miachalefesz”: soha és semmi körülmények között meg nem változtatható. De az eszközöket felhasználhatjuk a mai kor leltárából is; természetesen csak akkor, ha azok hittörvényeinkkel kolízióba nem jutnak.

Az új generáció nevelési segítőeszközei a család, az iskola, a szószék és a társadalom. A családi keret, annak zsidó szellemű, tiszta légköre az, ahol a szülők példája után indul a zsengekorban levő és minden impresszióra fogékony gyermeklélek. Itt van tehát a jövő nemzedék első nevelési állomása és sülypontja.

Jól vigyázzanak tehát a szülők, hogy nemes példájuk által kapják meg gyermekük az alapot, későbbi erkölcsi fejlődésükhöz.

Erre a fundamentumra épül fel a fejlődő ember lelki struktúrája. Nagy égi kincs a zsenge gyermeklélek, amelynek első irányítása a szülők ke-

zében van és így a legnagyobb felelősség őket terheli.

A család után, illetve azzal karöltve jön az iskola. Itt a hitközségek és iskolavezetők, a tanerőkre hárul az ifjúságnak hamisítatlan zsidó szellemben való oktatása és nevelése.

Iskola és család egészítsék ki egymást és haladjanak összhangban egy céltudatos nevelési irányzat felé.

Jól válasszák meg tehát iskolafenntartó hatóságaink a tanerőket, hogy azok vallási felfogása és életmódja a hitű zsidóság szellemének megfelelően. *Groteszk és bűnös dolog, ha pl. orthodox zsidó iskolában egy okoskodó, kételkedő apikajresz ül a katedrán.* Hisz az ilyen tanító a vallástalanság valószínűsítő bacillus termelője és terjesztője, ki már ott az iskolában méltelyezi meg ártatlan gyermekeink lelkét.

A harmadik igen fontos nevelőeszközünk, ez már azonban a felnőttek nevelő instrumentuma, a szószék. Az orthodox szószékre csak mélyeséges vallásosságú és életmódú igazi jámbor pap léphet fel, kinek elsősorban saját életmódja szolgál követendő példát a hallgatóság részére. Nem léphet tehát orthodox szószékre oly pap, ki mint a híres bécsi Jellinek hitszónok őszintén bevallotta: „Gehet nicht nach meine Taten, sondern nach meine Reden.” Ezzel szemben az orthodox hitszónok kvalifikációját a próféta előírta: „ki szifszé chajhén jism'ru dáasz v'sajró j'vaksü mipihü”. Vallási tudományban és annak szent gyakorlatában teljes összhangban élő és működő pap lehet csak a mi útmutatónk és irányítónk.

Ebben a tekintetben — és azt büszkeséggel megállapíthatjuk — **orthodox papjaink minden kritikán felül állanak.**

Végül még a társadalom. Itt sok